

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ПІВДЕННО-СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

04.02.2025

м. Дніпро

№ 54/4-рк/к

Комунальне підприємство
«Тернівське житлово-
комунальне підприємство»

Про припинення дій, які містять
ознаки порушення законодавства

про захист економічної конкуренції Адміністративна колегія Південно-східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали дослідження ринку послуги з постачання теплової енергії, проведеного Першим відділом досліджень і розслідувань Південно-східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення),

ВСТАНОВИЛА:

1. ПРЕДМЕТ РЕКОМЕНДАЦІЙ

1) На виконання доручення в.о. голови Відділення від 12.11.2024 № 54-03/6-вд проведено дослідження ринку послуги з постачання теплової енергії, учасником якого є комунальне підприємство «Тернівське житлово-комунальне підприємство» (далі – КП «Тернівське ЖКП», Підприємство), та дотримання цим підприємством вимог законодавства про захист економічної конкуренції під час укладання зі споживачами договорів про надання послуги з постачання теплової енергії.

2) У ході дослідження Відділенням проведено аналіз:

- публічного індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), розміщеного на офіційному веб-сайті КП «Тернівське ЖКП» за посиланням <https://tgkp.com.ua/clients/>, https://tgkp.com.ua/files/Public_contract_Heating_TGKP_2022.pdf

та чинних договорів, копії яких надані Підприємством листом від 03.12.2024 № 1445 (вх. Відділення від 10.12.2024 № 54-01/3454):

- договорів з індивідуальним споживачем про надання послуги з постачання теплової енергії, укладених у 2024 році;

- договорів про надання послуги з постачання теплової енергії, укладених у 2023 та 2024 роках;

- публічного індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), укладеного у 2024 році.

3) В результаті аналізу цих договорів виявлено невідповідність їх положень умовам Типового індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії (далі – Типовий договір), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 830 «Про затвердження Правил надання послуги з постачання теплової

енергії і типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії» (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 08.09.2021 № 1022, яка набула чинності 01.10.2021) (далі – Постанова № 830 (із змінами).

4) Дії КП «Тернівське ЖКП», які полягають в укладанні зі споживачами договорів з індивідуальним споживачем про надання послуги з постачання теплової енергії, договорів про надання послуги з постачання теплової енергії та публічного індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), в тому числі розміщеного на офіційному сайті КП «Тернівське ЖКП», положення яких не відповідають умовам Типового договору, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополюючим (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуги з постачання теплової енергії.

2. СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ДІЯЛЬНІСТЬ ЯКОГО ДОСЛІДЖЕНО

5) Комунальне підприємство «Тернівське житлово-комунальне підприємство» (ідентифікаційний код юридичної особи [інформація, доступ до якої обмежено], місцезнаходження: [інформація, доступ до якої обмежено]) здійснює діяльність на підставі Статуту, має самостійний баланс, рахунки в установах банків, печатку зі своїм найменуванням, набуло прав юридичної особи з дня його державної реєстрації у встановленому законодавством порядку, від свого імені виступає у господарських, цивільних та адміністративних правовідносинах з юридичними та фізичними особами, набуває майнових прав та несе обов'язки, від свого імені виступає відповідачем та позивачем у судах, несе відповідальність за результати своєї господарської діяльності.

6) Згідно з відомостями, які містяться в Єдиному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, основним видом діяльності Підприємства є [інформація, доступ до якої обмежено]. Серед інших видів діяльності: [інформація, доступ до якої обмежено].

7) Підприємство надає послугу з постачання теплової енергії відповідно до ліцензії [інформація, доступ до якої обмежено].

8) Таким чином, у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «Тернівське ЖКП» є суб'єктом господарювання.

3. СТАНОВИЩЕ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ НА РИНКУ

9) Визначення становища КП «Тернівське ЖКП» на досліджуваному ринку здійснено відповідно до Методики визначення монополюючого (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України № 49-р від 05.03.2002, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (далі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики та статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

10) Згідно з пунктом 2.2 Методики, етапи визначення монополюючого (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, їх кількість та послідовність проведення можуть змінюватись залежно від фактичних обставин, зокрема особливостей товару, структури ринку, обсягів наявної інформації щодо ринку тощо.

3.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монополюючого (домінуючого) становища

11) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монополюючого (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

12) Суб'єктом господарювання, який є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища, є КП «Тернівське ЖКП».

13) Конкретними послугами, які надаються Підприємством, є: послуга з постачання теплової енергії.

14) Таким чином об'єктами аналізу визначено:

- послуга з постачання теплової енергії;

- суб'єкт господарювання – КП «Тернівське ЖКП».

3.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище

15) У відповідності до пункту 4.1. Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців, постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).

16) У відповідності до пункту 4.2. Методики, визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації, та цін.

17) Послуга з постачання теплової енергії за споживчими характеристиками, умовами споживання та реалізації не є взаємозамінними з будь-якими іншими послугами.

18) Відповідно до пункту 4.4. Методики, Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) може складатися шляхом визначення суб'єктів господарювання, які мають значущі обсяги продажу (постачання, виробництва), придбання (споживання, використання) товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території.

19) Постачальниками послуги з постачання теплової енергії є суб'єкти господарювання, які отримали ліцензію на провадження діяльності з постачання теплової енергії.

20) КП «Тернівське ЖКП» провадить зазначену господарську діяльність на підставі безстрокової ліцензії [інформація, доступ до якої обмежено].

21) КП «Тернівське ЖКП» надає послугу з постачання теплової енергії споживачам – юридичним та фізичним особам в межах міста Тернівка Дніпропетровської області (лист КП «Тернівське ЖКП» від 07.03.2024 № 354 (вх. Відділення від 07.03.2024 № 54-01/640).

3.3. Визначення товарних меж ринку

22) У відповідності з підпунктами 5.1 – 5.2 Методики, товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

23) Відповідно до положень статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним **за умови відсутності конкуренції** внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а **товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами)**, у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

24) Відповідно до статті 5 Закону України «Про природні монополії» регулюється діяльність суб'єктів природних монополій, зокрема, у сфері транспортування теплової енергії.

25) Відповідно до частини 2 статті 5 Закону України «Про природні монополії» зведений перелік суб'єктів природних монополій ведеться Антимонопольним комітетом України на підставі реєстрів суб'єктів природних монополій у сфері житлово-комунального господарства, що формуються Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, а в інших сферах, в яких діють суб'єкти природних монополій, - національними комісіями регулювання природних монополій у відповідній сфері або органами виконавчої влади, що здійснюють функції такого регулювання до створення зазначених комісій.

26) Підприємство є суб'єктом природної монополії та включене до зведеного переліку суб'єктів природних монополій з транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами (<https://amcu.gov.ua/storage/app/sites/1/2025/природні%20монополії/ГРУДЕНЬ.pdf>).

27) Згідно з частиною першою статті 1 Закону України «Про природні монополії» суб'єкт природної монополії – суб'єкт господарювання (юридична особа) будь-якої форми власності, який виробляє (реалізує) товари на ринку, що перебуває у стані природної монополії.

28) Окрім того, необхідною умовою отримання послуги з постачання теплової енергії є приєднання внутрішньобудинкових систем опалення об'єктів споживачів до теплових мереж КП «Тернівське ЖКП», тому споживач за звичайних умов не може легко перейти від споживання цього товару до споживання іншого.

29) Таким чином, товарними межами досліджуваного ринку є послуга з постачання теплової енергії, яка, зокрема, надається Підприємством в результаті здійснення господарської ліцензованої діяльності.

3.4. Визначення територіальних (географічних) меж ринку

30) Згідно з пунктом 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установаження мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів товарної групи), є неможливим або недоцільним.

31) Отримання послуги з постачання теплової енергії можливе лише у суб'єкта господарювання, який провадить господарську ліцензовану діяльність з постачання теплової енергії на певній території, на якій розміщені відповідні технологічні мережі до яких мають можливість приєднатись споживачі.

32) Отже, територіальними (географічними) межами ринку послуги з постачання теплової енергії, є територія міста Тернівка Дніпропетровської області, в межах якої розташовані мережі, що перебувають у господарському віданні КП «Тернівське ЖКП» (лист КП «Тернівське ЖКП» від 07.03.2024 № 354 (вх. Відділення від 07.03.2024 № 54-01/640).

3.5. Часові межі ринку

33) Відповідно до пункту 7.1 Методики, часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.

34) Згідно з пунктом 1.3 Методики, часові межі ринку – це час стабільності ринку, тобто період, протягом якого структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому істотно не змінюються.

35) Ринок, на якому на протязі певного часу діє один і той самий склад продавців та покупців, може розглядатись, як ринок товару із сталою структурою.

36) Запровадження нових моделей організації договірних відносин на надання послуги з постачання теплової енергії фактично розпочалось у вересні 2019 року після набрання чинності Постановою № 830.

37) Постановою Кабінету Міністрів України від 08.09.2021 № 1022, яка набула чинності 01.10.2021, внесено нові зміни до Постанови № 830, в тому числі до типових договорів.

38) Підприємством у листі від 03.12.2024 № 1445 (вх. Відділення від 10.12.2024 № 54-01/3454) надані копії чинних договорів:

- договорів з індивідуальним споживачем про надання послуги з постачання теплової енергії, укладених у 2024 році;
- договорів про надання послуги з постачання теплової енергії, укладених у 2023 та 2024 роках;
- публічного індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), укладеного у 2024 році умови яких не відповідають умовам Типового договору.

39) При цьому, станом на 16.01.2025 на офіційному сайті КП «Тернівське ЖКП» за посиланням https://tgkp.com.ua/files/Public_contract_Heating_TGKP_2022.pdf розміщено публічний індивідуальний договір про надання послуги з постачання теплової енергії (без обслуговування внутрішньобудинкових систем) у редакції, що не містить нових змін, введених постановою Кабінету Міністрів України від 08.09.2021 № 1022, про що працівниками Відділення складено акт від 16.01.2025.

40) Отже, часовими межами ринку послуги з постачання теплової енергії визначено період жовтень 2021 – 04.02.2025, з якого почався перехід на нові моделі організації договірних відносин зі споживачами у сфері надання послуги з постачання теплової енергії, введені постановою Кабінету Міністрів України від 08.09.2021 № 1022. Упродовж цього періоду структура ринку суттєво не змінювалась.

3.6. Визначення потенційних конкурентів

41) Відповідно до пункту 9.1. Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.

42) Відповідно до пункту 9.2. Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).

43) Ринок послуги з постачання теплової енергії характеризується наявністю організаційних та адміністративних бар'єрів, як то отримання ліцензій на здійснення господарської діяльності з виробництва теплової енергії, транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами, постачання теплової енергії, а також, наявність у суб'єкта господарювання в оперативному управлінні (власності, оренді) інфраструктури у вигляді цілісного майнового комплексу.

44) Окрім того, споживачі послуги з постачання теплової енергії, об'єкти яких розташовані в зазначених територіальних (географічних) межах та приєднані до теплових мереж, що перебувають у господарському віданні КП «Тернівське ЖКП», не мають можливості отримувати цю послугу від іншого суб'єкта господарювання.

45) Отже, внаслідок наявних організаційних й адміністративних бар'єрів та технологічних особливостей надання послуги з постачання теплової енергії, вступ нових суб'єктів господарювання на досліджуваний ринок, який перебуває у стані природної монополії, є неможливим, що свідчить про відсутність потенційних конкурентів.

3.7. Установлення ознак монопольного (домінуючого) становища

46) Абзацом другим частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

47) З урахуванням наведеного, відповідно до абзацу другого частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», ринкове становище КП «Тернівське ЖКП» у період жовтень 2021 - 04.02.2025 має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку послуги з постачання теплової енергії в межах території міста Тернівка Дніпропетровської області, де розташовані мережі, що перебувають у господарському віданні КП «Тернівське ЖКП», оскільки у КП «Тернівське ЖКП» немає на цьому ринку жодного конкурента.

4. ОБСТАВИНИ, ВСТАНОВЛЕНІ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

4.1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

48) Відповідно до статті 6 Закону України «Про теплопостачання» державна політика у сфері теплопостачання базується на принципах забезпечення захисту прав та інтересів споживачів, взаємної відповідальності суб'єктів відносин у сфері теплопостачання за якісне постачання теплової енергії та своєчасну її оплату, сприяння розвитку конкурентних відносин на ринку теплової енергії, встановлення відповідальності суб'єктів теплопостачання за порушення законодавства у сфері теплопостачання.

49) Відповідно до пунктів 2, 5, 6, 13 частини першої статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

- виконавець комунальної послуги - суб'єкт господарювання, що надає комунальну послугу споживачу відповідно до умов договору;
- житлово-комунальні послуги - результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг;
- індивідуальний споживач - фізична або юридична особа, яка є власником (співвласником) нерухомого майна, або за згодою власника інша особа, яка користується об'єктом нерухомого майна і отримує житлово-комунальну послугу для власних потреб та з якою або від імені якої укладено відповідний договір про надання житлово-комунальної послуги;
- споживач житлово-комунальних послуг - індивідуальний або колективний споживач.

50) Згідно з частинами першою та третьою статті 2 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» предметом регулювання цього Закону є відносини, що виникають у процесі надання споживачам послуг, зокрема з постачання теплової енергії. Норми цього Закону застосовуються з урахуванням особливостей, встановлених законами, що регулюють відносини у сферах, зокрема постачання теплової енергії.

51) У відповідності до частини першої статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах.

52) Частиною другою статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначено, що договори про надання житлово-комунальних послуг укладаються відповідно до типових або примірних договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону. Договори про надання комунальних послуг можуть затверджуватися окремо для різних моделей організації договірних відносин (індивідуальний договір, індивідуальний

договір з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем, колективний договір) та для різних категорій споживачів (індивідуальний споживач (співвласник багатоквартирного будинку, власник будівлі, у тому числі власник індивідуального садибного житлового будинку), колективний споживач).

53) Крім того, відповідно до частини другої статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець комунальної послуги, який займає монопольне становище на ринку, за наявності у нього технічних можливостей надання комунальної послуги не вправі відмовити в укладенні відповідного договору споживачеві чи іншій особі, яка відповідно до договору або закону укладає такий договір в інтересах споживача, якщо інше не передбачено законом.

54) Статтями 7 та 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначені права і обов'язки споживачів, у тому числі індивідуальних, та виконавців комунальних послуг.

55) Так, відповідно до пункту 1 частини другої статті 7 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» індивідуальний споживач зобов'язаний укладати договори про надання житлово-комунальних послуг у порядку і випадках, визначених законом. Відповідно до пункту 2 частини другої статті 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець комунальної послуги зобов'язаний готувати та укладати із споживачем договори про надання комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотримання умов їх виконання згідно з типовим договором.

56) Частиною сьомою статті 21 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачено, що послуга з постачання теплової енергії надається згідно з умовами договору, що укладається з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та вимогами правил надання послуг з постачання теплової енергії, що затверджуються Кабінетом Міністрів України, якщо інше не передбачено законом.

57) Постановою № 830 (в редакції ПКМУ від 08.09.2021 № 1022), затверджені:

- правила надання послуги з постачання теплової енергії (далі - Правила);
- типовий індивідуальний договір про надання послуги з постачання теплової енергії з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем;
- типовий індивідуальний договір про надання послуги з постачання теплової енергії;
- заява-приєднання до індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії (додаток до типового індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії);
- типовий договір з колективним споживачем про надання послуги з постачання теплової енергії;
- типовий колективний договір про надання послуги з постачання теплової енергії;
- типовий договір з власником (користувачем) будівлі про надання послуги з постачання теплової енергії (далі разом - Типові договори).

58) Відповідно до пункту 13 Правил надання послуги з постачання теплової енергії здійснюється виключно на договірних засадах.

59) Послуги надаються споживачеві згідно з умовами договору, що укладається відповідно до типових договорів про надання послуги відповідно до статей 13 і 14 Закону України «Про житлово-комунальні послуги».

60) З пропозицією про укладення договору про надання комунальних послуг або про внесення змін до нього (крім індивідуальних договорів, укладених відповідно до частини п'ятої статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги») може звернутися будь-яка сторона, надавши письмово другій стороні проект відповідного договору (змін до нього), складений згідно з типовим договором.

61) Індивідуальний договір вважається укладеним із споживачем, якщо протягом 30 днів з дня опублікування тексту договору на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування та/або на веб-сайті виконавця послуги співвласники багатоквартирного

будинку не прийняли рішення про вибір моделі договірних відносин та не уклали відповідний договір з виконавцем.

62) Індивідуальний договір з власником індивідуальних (садибних) житлових будинків вважається укладеним, якщо протягом 30 днів з дня опублікування тексту договору на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування та/або на веб-сайті виконавця послуг, якщо такий власник не вчинив дій щодо відключення (відмови) від комунальної послуги (фактичне виконання робіт із відключення будинку).

63) Фактом приєднання споживача до умов індивідуального договору (акцептування договору) є вчинення споживачем будь-яких дій, які свідчать про його бажання укласти договір, зокрема надання виконавцю підписаної заяви-приєднання, сплата рахунка за надані послуги, факт отримання послуг.

64) З огляду на зазначене, згідно з положеннями діючого законодавства надання житлово- комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах.

65) Договори про надання житлово-комунальних послуг повинні відповідати типовим або примірним договорам, форма яких затверджена Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону. При цьому саме на виконавця послуг законодавець покладає обов'язок забезпечення підготовки та укладення із споживачем відповідних договорів за встановленою законодавством формою з визначенням відповідальності за дотримання умов їх виконання.

4.2. ФАКТИЧНІ ОБСТАВИНИ

66) У ході дослідження Відділенням було проведено аналіз договорів, укладених зі споживачами категорій «населення», «бюджетні установи та організації» та «інші споживачі», у редакції, яка діяла на момент надання інформації, розроблених Підприємством на виконання вимог чинного законодавства за новими моделями організації договірних відносин на надання послуги з постачання теплової енергії, наданих Відділенню листом КП «Тернівське ЖКП» від 03.12.2024 № 1445 (вх. Відділення від 10.12.2024 № 54-01/3454).

67) До листа від 03.12.2024 № 1445 Підприємством надано копії чинних договорів з індивідуальним споживачем про надання послуги з постачання теплової енергії; договорів про надання послуги з постачання теплової енергії; публічного індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), укладених Підприємством у 2023-2024 роках за новими моделями організації договірних відносин зі споживачами категорії «населення», «бюджетні установи та організації» та «інші споживачі».

68) Як зазначило КП «Тернівське ЖКП» у листі від 03.12.2024 № 1445 договір про надання послуги з постачання теплової енергії для категорії споживачів «населення» є публічним договором приєднання (розміщений на офіційному сайті КП «Тернівське ЖКП» за посиланням https://tgkp.com.ua/clients/https://tgkp.com.ua/files/Public_contract_Heating_TGKP_2022.pdf).

69) Договори з індивідуальним споживачем про надання послуги з постачання теплової енергії та договори про надання послуги з постачання теплової енергії, що укладаються Підприємством зі споживачами категорій «бюджетні установи та організації» та «інші споживачі» не є публічними договорами приєднання.

Таблиця 1

№ з/п	Дата та номер договору	Назва договору	Споживач
1	[інформація, доступ до якої обмежено]	Публічний індивідуальний договір про надання послуги з постачання теплової енергії (без обслуговування внутрішньобудинкових систем)	[інформація, доступ до якої обмежено]
2	[інформація,	Договір з індивідуальним споживачем	[інформація, доступ до

	доступ до якої обмежено]	про надання послуги з постачання теплової енергії	якої обмежено]
3	[інформація, доступ до якої обмежено]	Договір про надання послуги з постачання теплової енергії	[інформація, доступ до якої обмежено]
4	[інформація, доступ до якої обмежено]	Договір про надання послуги з постачання теплової енергії	[інформація, доступ до якої обмежено]
5	[інформація, доступ до якої обмежено]	Договір з індивідуальним споживачем про надання послуги з постачання теплової енергії	[інформація, доступ до якої обмежено]

70) За інформацією КП «Тернівське ЖКП» (лист від 03.12.2024 № 1445) загальна кількість договорів, які діють станом на 02.12.2024, складає 10 195 шт., з них:

- з населенням – 9 901 шт.,

- з бюджетними установами організаціями та іншими споживачами – 294 шт.

71) Водночас, за відкритими даними на офіційному веб-сайті КП «Тернівське ЖКП» станом на 16.01.2025 за посиланням <https://tgkp.com.ua/clients/>, https://tgkp.com.ua/files/Public_contract_Heating_TGKP_2022.pdf, розміщено публічний індивідуальний договір про надання послуги з постачання теплової енергії (без обслуговування внутрішньобудинкових систем) (далі – Публічний договір), про що працівниками Відділення складено акт від 16.01.2025.

72) Відповідно до частини п'ятої статті 13 Закону про ЖКП, у разі якщо співвласники багатоквартирного будинку не прийняли рішення про вибір моделі договірних відносин та не уклали з виконавцем комунальної послуги відповідний договір (крім послуг з постачання та розподілу природного газу і послуг з постачання та розподілу електричної енергії), з ними укладається індивідуальний договір про надання комунальної послуги, що є публічним договором приєднання.

73) Такі договори вважаються укладеними, якщо протягом 30 днів з дня опублікування тексту договору на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування та/або на веб-сайті виконавця послуги співвласники багатоквартирного будинку не прийняли рішення про вибір моделі договірних відносин та не уклали відповідний договір з виконавцем комунальної послуги. При цьому розміщується повідомлення про місце опублікування тексту договору у загальнодоступних місцях на інформаційних стендах та/або рахунках на оплату послуг.

74) Умови вищезазначеного Договору застосовуються Підприємством для споживачів категорії «населення».

75) Проведеним аналізом змісту публічного індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), розміщеного на офіційному веб-сайті КП «Тернівське ЖКП»; договорів з індивідуальним споживачем про надання послуги з постачання теплової енергії та договорів про надання послуги з постачання теплової енергії, які не є публічними договорами приєднання, встановлено, що всі вони містять аналогічні невідповідності умовам Типового договору, які полягають в наступному:

Таблиця 2

Порівняння умов договорів з індивідуальним споживачем про надання послуги з постачання теплової енергії; договорів про надання послуги з постачання теплової енергії; публічного індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії (без обслуговування внутрішньобудинкових систем) КП «Тернівське ЖКП» та умов Типового договору

Типовий індивідуальний договір про надання послуги з постачання теплової енергії, затверджений Постановою № 830 (із змінами)	Договір з індивідуальним споживачем про надання послуги з постачання теплової енергії; договір про надання послуги з постачання теплової енергії; публічний індивідуальний договір про надання послуги з постачання теплової енергії (без обслуговування внутрішньобудинкових систем)	Ущемлення інтересів споживачів в контексті Закону України «Про захист економічної конкуренції»
Розділ «Права і обов'язки сторін»		
Пункт 39 «Споживач має право»		
- на зміну розміру нарахувань за послугу з постачання теплової енергії у зв'язку із щомісячною зміною для виконавця ціни природного газу, що використовується для виробництва теплової енергії та надання послуги з постачання теплової енергії.	Підпункт відсутній	Фактична відмова Підприємства у зменшенні розмірів нарахувань при зменшенні ціни природного газу
Пункт 42 «Виконавець зобов'язаний»		
- змінити розмір нарахувань за послугу з постачання теплової енергії у зв'язку із щомісячною зміною ціни природного газу, що використовується для виробництва теплової енергії та надання послуги з постачання теплової енергії відповідній категорії споживачів, згідно з вимогами Правил надання послуги з постачання теплової енергії, затверджених постановою Кабінету Міністрів	Підпункт відсутній	Фактична відмова Підприємства у зменшенні розмірів нарахувань при зменшенні ціни природного газу

76) Як видно з таблиці 2, КП «Тернівське ЖКП», виклавши умови договорів з індивідуальним споживачем про надання послуги з постачання теплової енергії; договорів про надання послуги з постачання теплової енергії та Публічного договору у наведеній редакції, що не відповідає умовам Типового договору, які діяли на момент укладення цих договорів, звузило права споживачів та свою відповідальність, зокрема, зобов'язання щодо зменшення розміру нарахувань за послугу з постачання теплової енергії при зменшенні ціни природного газу, що може призводити до ущемлення інтересів споживачів.

77) Типові договори є формою регулювання договірних відносин у сфері господарювання, вони застосовуються для спрощення процесу укладання конкретних господарських договорів та визначення бажаної, з точки зору держави, моделі договірного зобов'язання. Головною ознакою типових договорів є їх обов'язковість.

78) Отже, КП «Тернівське ЖКП» повинно було укладати договори з індивідуальним споживачем про надання послуги з постачання теплової енергії; договори про надання послуги з постачання теплової енергії та публічний індивідуальний договір про надання послуги з постачання теплової енергії (без обслуговування внутрішньобудинкових систем) відповідно до Типового договору, затвердженого Постановою № 830 (із змінами), не відступаючи від його змісту, тобто не зменшуючи коло прав споживача та власної відповідальності.

79) З огляду на зазначене, дії КП «Тернівське ЖКП», які полягають в укладанні договорів з індивідуальним споживачем про надання послуги з постачання теплової енергії; договорів про надання послуги з постачання теплової енергії та публічного індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), розміщеного на офіційному сайті Підприємства в редакції, що не відповідає положенням Типового договору, затвердженого Постановою № 830 (із змінами), можуть призвести до ущемлення прав та інтересів споживачів.

5. АНТИКОНКУРЕНТНІ НАСЛІДКИ ДІЙ КП «ТЕРНІВСЬКЕ ЖКП»

80) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

81) Унаслідок укладення зі споживачами договорів з індивідуальним споживачем про надання послуги з постачання теплової енергії; договорів про надання послуги з постачання теплової енергії та публічного індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), розміщеного на офіційному сайті Підприємства, які не відповідають умовам Типового договору, затвердженого Постановою № 830 (із змінами), КП «Тернівське ЖКП» звузило права споживачів та власну відповідальність як виконавця послуги з постачання теплової енергії, що може призвести до порушення прав та ущемлення інтересів споживачів.

82) Така поведінка КП «Тернівське ЖКП» є можливою лише внаслідок відсутності вибору для споживачів інших виконавців послуги з постачання теплової енергії.

83) З огляду на зазначене, завдяки ринковій владі, КП «Тернівське ЖКП» має можливість нав'язувати споживачам умови договорів, які не передбачені нормами чинного законодавства, для можливості отримання послуги з постачання теплової енергії, що може мати наслідком обмеження прав та ущемлення інтересів споживачів послуг.

84) Така поведінка притаманна саме монопольному утворенню, оскільки у взаємовідносинах із суб'єктом господарювання, що має монопольну владу, споживачі його послуг знаходяться з ним у нерівних умовах, змушені погоджуватись на всі вимоги та умови для можливості отримання послуг та фактично позбавлені захисту своїх прав та законних інтересів.

6. НЕМОЖЛИВІСТЬ ВЧИНЕННЯ КП «ТЕРНІВСЬКЕ ЖКП» ДІЙ ЗА УМОВ ІСНУВАННЯ ЗНАЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ

85) Наявність у суб'єкта господарювання монопольного (домінуючого) становища на ринку не є протиправним, однак такий суб'єкт господарювання має усвідомлювати можливість певного обмеження своєї діяльності з точки зору дотримання законодавства про захист економічної конкуренції, визначати свою поведінку на основі пріоритету прав споживачів та у будь-якому разі не створювати умови, які породжують або можуть породжувати порушення їх прав та ущемлення інтересів.

86) Унаслідок вчинення КП «Тернівське ЖКП» дій, які полягали в укладанні зі споживачами договорів з індивідуальним споживачем про надання послуги з постачання теплової енергії; договорів про надання послуги з постачання теплової енергії та публічного індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), опублікованого КП «Тернівське ЖКП» на офіційному сайті Підприємства за посиланням <https://tgkp.com.ua/clients/>, https://tgkp.com.ua/files/Public_contract_Heating_TGKP_2022.pdf, які не відповідають умовам Типового договору, затвердженого Постановою № 830 (із змінами), тим самим

зменшивши права споживачів та власну відповідальність як виконавця послуги з постачання теплової енергії, його привабливість для споживачів могла б різко зменшитися і тому за умов існування значної конкуренції на ринку, необхідною ознакою якої відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є можливість вибору у споживачів, КП «Тернівське ЖКП» істотно втратило б свою ринкову частку та, як наслідок, прибуток.

7. ВИСНОВКИ ВІДДІЛЕННЯ

87) Згідно з частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монополюючим (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.

88) Зловживання монополюючим (домінуючим) становищем за умовами пункту 2 статті 50 цього Закону визнається порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.

89) Враховуючи, що КП «Тернівське ЖКП» протягом жовтня 2021 - 04.02.2025 на ринку послуги з постачання теплової енергії в територіальних (географічних) межах м. Тернівка Дніпропетровської області, де розташовані мережі, що перебувають у господарському віданні Підприємства, має ознаки монополюючого (домінуючого) становища,

його дії, які полягають в укладанні договорів з індивідуальним споживачем про надання послуги з постачання теплової енергії; договорів про надання послуги з постачання теплової енергії та публічного індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), розміщеного на офіційному сайті КП «Тернівське ЖКП», які не відповідають умовам Типового договору, затвердженого Постановою № 830 (із змінами), містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополюючим (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуги з постачання теплової енергії.

90) Відповідно до частини першої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» органи Антимонопольного комітету України мають право надавати рекомендації органам влади, органам місцевого самоврядування, органам адміністративно-господарського управління та контролю, суб'єктам господарювання, об'єднанням стосовно припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють.

Враховуючи наведене, керуючись статтями 7, 12, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 із змінами та доповненнями, адміністративна колегія Південно-східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає такі обов'язкові до розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Комунальному підприємству «Тернівське житлово-комунальне підприємство» (ідентифікаційний код юридичної особи [інформація, доступ до якої обмежено]) припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунути причини виникнення цього порушення і умови, що йому сприяють шляхом:

1. Укладення зі споживачами договорів з індивідуальним споживачем про надання послуги з постачання теплової енергії; договорів про надання послуги з постачання теплової енергії та публічного індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), у відповідності до вимог чинної редакції Типового індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 830 (із змінами).

2. Інформування споживачів, з якими укладено договори з індивідуальним споживачем про надання послуги з постачання теплової енергії; договори про надання послуги з постачання теплової енергії та публічний індивідуальний договір про надання послуги з постачання теплової енергії (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), умови яких не відповідають Типовому індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 830 (із змінами), про можливість переукладання та/або внесення змін у відповідності до вищезазначеного Типового договору.

Зазначаємо, що відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Відповідно до частини третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за умови виконання положень цих рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, Південно-східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України не розпочинатиме провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Про результати розгляду рекомендацій необхідно повідомити Південно-східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України **упродовж 30 днів** з дня їх отримання з наданням документів, підтверджуючих виконання рекомендацій.

Голова адміністративної колегії

Лариса ГРЕЧАНА